

NYTT fra

Vassdragsrestaurering: Status i Europa og nasjonalt seminar 2014

Av Anders Iversen

Anders Iversen er seniorrådgiver i Miljødirektoratet, og nasjonal vannsamordner for gjennomføring av vannforskriften.

Innledning

Forbedring av miljøet i og rundt vassdragene er i fokus i mange land. Oppretting av ”gamle synder” i elver og våtmarker gir mange positive effekter: forbedringer for biologisk mangfold, rekreasjon og landskap, flomdemping og klimatilpasning, redusert forurensing, styrket overvannshåndtering og mer attraktive tettsteder.

Vanddirektivets mål om å ”beskytte, forbedre og gjenopprette” vannmiljøet har gitt vassdragsrestaurering et løft i hele Europa. Kompetansesentre og -nettverk bygges opp, store forskningsprosjekter og restaureringsarbeider gjennomføres, og betydelige statlige/EU-midler er involvert.

Her gis en kort oversikt over status for vassdragsrestaurering i Europa. Avslutningsvis gis det informasjon om det årlige nasjonale restaureringsseminaret 18. og 19. november i Oslo der både internasjonale og norske erfaringer og eksempler vil bli presentert.

Kompetansesentre og -nettverk

- The «European Centre for River Restoration»¹ ble etablert i 1995, med mål om å samle og

formidle erfaringer med restaurering av elver og flomsletter. ECRR informerer gjennom nettsider og nyhetsbrev, arrangerer konferanser, feltkurs og workshoper, og har blitt en europeisk paraplyorganisasjon for de nasjonale restaurerings sentere/nettverkene. ECRR har utgitt en håndbok² om restaureringsprinsipper med eksempler, og avholdt fjernundervisningskurs i «Basics of ecological river restoration». På den femte europeiske restaureringskonferansen³ i Wien i september 2013 deltok over 300 delegater fra 35 land.

- England er kanskje det landet der man har kommet lengts med vassdragsrestaurering. «The River Restoration Centre»⁴ ble opprettet alt i 1994 for å fremme, legge til rette for og støtte restaurering. RRC arrangerer feltkurs, årlige seminarer, og har utarbeidet en «Manual of River Restoration»⁵ med teknikker og eksempler. I England har man som del av

² <http://www.ecrr.org/publication/ecrrbrochure.pdf>

³ <http://www.restoreivers.eu/NewsEvents/ERRC2013/tabid/3167/Default.aspx>

⁴ <http://www.therrc.co.uk/index.php>

⁵ http://www.therrc.co.uk/rrc_manual.php

¹ <http://www.restoreivers.eu/>

gjennomføringen av vanddirektivet etablert et «Catchment Restoration Fund»⁶ som bidrar til finansieringen av restaurerings-tiltak og prosjekter, i første omgang med 28 millioner GBP (ca 300 mill. Nkr) fordelt på tre år fra høsten 2012 til våren 2015. I Skottland bidrar Water Environment Fund med 1 million GBP (ca. 10. mill. Nkr) på tilsvarende måte.

- «CIRF»⁷ (Centro Italiano per la Riqualficazione Fluviale) ble etablert i 1999 med formål å fremme restaurering og øke kunnskapen om emnet.
- «CIREF»⁸ (Centro Ibérico de restauración fluvial) ble etablert som et felles senter for Spania og Portugal i 2009.
- I andre land er det miljøforvaltning og eller institutter som er tilknyttet ECRR som kontaktpunkt. Miljødirektoratet har vært kontakt for ECRR i Norge siden 2012.
- Den finske miljøsentralen SYKE leder restaurerings-nettverket i Finland⁹, og har hatt ansvaret for RESTORE-prosjektets North Region¹⁰ (inkludert Norge).

Europeiske prosjekter

- Det Europeiske «RESTORE»¹¹ prosjektet 2010-2013 var et samarbeid mellom UK, Nederland, Italia, Finland, og Wetlands International, med støtte fra EUs LIFE miljøfond. Målet med RESTORE var å fremme vassdragsrestaurering ved å bygge nettverk og sikre kunnskapsutveksling, og fokuserte på god prosjektledelse (forberedelse-gjennomføring- resultatoppfølging) samt kommunikasjon (bevisstgjøring og formidling). I programperioden ble det gjennom-

⁶ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/248857/pb14032-catchment-restoration-fund-report.pdf

⁷ <http://www.cirf.org/english/menu1/cirf/cosavogliamo.html>

⁸ <http://www.cirefluvial.com/en/about-us.php>

⁹ http://www.ymparisto.fi/sv-FI/Vatten_och_hav/Restaurering_av_vattendrag

¹⁰ <http://www.restorerivers.eu/About/RESTOREProject/NorthernEurope/tabid/2669/Default.aspx>

¹¹ <http://www.restorerivers.eu/About/RESTOREProject/tabid/2607/Default.aspx>

ført 38 feltkurs og workshoper, og man etablerte RiverWiki¹² prosjekt-databasen med 500 casestudier. Sluttrapporten¹³ oppsummerer hele prosjektet.

- «REFORM»¹⁴ prosjektet 2011-2015 (Restoring Europes Rivers for effective catchment management) er et forskningsprosjekt under EUs 7. rammeprogram for forskning, og fokuserer på kunnskap om effektene av vassdragsinngrep, effekten av restaurerings-tiltak, og vil utvikle verktøy for bedre planlegging og gjennomføring. Prosjektlederen for REFORM blir key-note speaker og vil presentere de første resultatene på vårt nasjonale seminar om vassdragsrestaurering i Oslo 18-19. november 2014.

Vanndirektivet som driver

Etter at vanndirektivet trådte i kraft i år 2000 har gjennomføringen blitt motoren i et akselererende arbeid med restaurering av vassdrag og våtmarker i Europa.

- Vanndirektivet har som mål å beskytte, forbedre og gjenopprette vannmiljøet. Skal målene om godt vannmiljø nås, må restaurering til der hvor det er nødvendig, og samtidig teknisk, økonomisk og naturmessig gjennomførbart.
- Basert på gjennomgangen av alle landenes første generasjons vannforvaltningsplaner fra 2009, lanserte EU-kommisjonen i 2012 policydokumentet «A Blueprint for Europes water»¹⁵. Her ble restaureringstiltak løftet fram som «Natural Water Retention Measures» (NWRM) dvs. tiltak for å øke vassdragenes evne til å holde på vann. EU-kommisjonen har laget en egen nettside¹⁶ om slike tiltak, og har igangsatt et eget prosjekt¹⁷ om

¹² http://restorerivers.eu/wiki/index.php?title=Main_Page

¹³ http://www.restorerivers.eu/Portals/27/RESTORE_final_report.pdf

¹⁴ <http://www.reformrivers.eu/start>

¹⁵ http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/index_en.htm

¹⁶ <http://ec.europa.eu/environment/water/adaptation/ecosystemstorage.htm>

¹⁷ <http://www.nwrm.eu/>

NWRM. Veiledning om hvordan slike tiltak skal brukes i gjennomføringen av vanddirektivet er under utarbeidelse.

- Tidlig i 2013 ble det gjennomført et felles seminar i Brussel mellom REFORM-prosjektet og vanddirektivet, for å sikre god koordinering.

Norsk seminar med europeiske gjester

Det årlige nasjonale restaureringsseminaret som arrangeres i samarbeid mellom Vannforeningen, Miljødirektoratet og NVE er møteplassen for faglig oppdatering, stedet hvor erfaringer fra saksbehandling og prosjekter utveksles, og et forum for nettverksbygging innen restaurering. På seminaret presenteres både internasjonale og norske erfaringer og eksempler. Seminaret i 2014 er det femte i rekken, og vil bli arrangert 18. og 19. november i Oslo.

Tom Buijse som leder REFORM-prosjektet under EUs 7. rammeprogram for forskning innleder om de nyeste resultater og leveranser fra prosjektet. Johanna Gardeström fra Umeå Universitet vil fortelle om erfaringene med reintroduksjon av store strukturer i vassdrag.

Årets seminar ønsker å beholde fokus på tverrfaglig samarbeid, samtidig som man styrker fokus på systematisk kunnskapsoppbygging med mål, oppfølging og evaluering av restaureringstiltakene. Det er mange aktiviteter på gang, derfor går årets seminar over to-dager. I programmet inngår halvdags befarings til to aktuelle prosjekter; Hovinbekken i Oslo, og Sandvikselva i Bærum.

De nasjonale seminarene om restaurering av vassdrag og våtmarker har blitt arrangert hvert år siden 2010, som et samarbeid mellom Miljødirektoratet, NVE og Vannforeningen. Delta-kerantallet har økt fra 37 i 2010 til 86 i 2013. Presentasjonene fra de tidligere seminarene finner du på vannforeningens side¹⁸ med dato 2010.11.17, 2011.11.15, 2012.11.21 og 2013.11.19.

Revidert program og påmelding for årets seminar vil finnes på Vannforeningens nettsider¹⁹.

¹⁸ http://www.vannforeningen.no/portal/page/portal/fagmiljo/nv/liste_fagtreff_foredrag?p_org=11848&p_o=10067&p_menu=13448&p_submenu=13219&p_kurs_kalender=89049&p_type=TF&p_last_item_id=13236

¹⁹ <http://www.vannforeningen.no/>